

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

บุคคลจะต้องรับโทษในทางอาญา ก็ต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องบัญญัติไว้ในกฎหมาย¹ โดยหลักดังกล่าวถือเป็นหลักประกันในกฎหมายอาญาซึ่งถูกบัญญัติรับรองไว้ในประมวลกฎหมายอาญาและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นได้ว่ากฎหมายที่จะกำหนดว่าการกระทำใดจะเป็นความผิดอาญาและกำหนดโทษได้นั้นจะต้องเป็นกฎหมายที่เกิดจากการบัญญัติเท่านั้น และเนื่องจากการลงโทษทางอาญาเป็นมาตรการที่รุนแรงที่สุดของรัฐที่จะใช้กับประชาชน รัฐจึงจำเป็นต้องบัญญัติกฎหมายอาญาให้ชัดเจนแน่นอนที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อให้บุคคลทั่วไปสามารถทราบได้ว่าการกระทำใดเป็นความผิดอาญาและเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้มีอำนาจในการใช้กฎหมายใช้กฎหมายตามอำเภอใจของตน

ปัจจุบันสามารถแบ่งระบบกฎหมายออกได้เป็น 2 ระบบใหญ่ๆ ด้วยกัน คือ ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) และระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) โดยกฎหมายทั้ง 2 ระบบนี้มีวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์และปรัชญาของระบบกฎหมายที่แตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายทั้ง 2 ระบบต่างก็ยอมรับว่าในการที่จะวินิจฉัยว่าการกระทำใดการกระทำหนึ่งจะเป็นความผิดอาญาและจะต้องถูกลงโทษหรือไม่นั้น จะต้องวินิจฉัยตามหลักเกณฑ์ในการวินิจฉัยความผิด ที่เรียกว่า “โครงสร้างความผิดอาญา” ซึ่งการวิเคราะห์โครงสร้างความผิดอาญาของกฎหมายทั้ง 2 ระบบนั้นก็จะมีวิเคราะห์ที่แตกต่างกันไป โดยสำหรับประเทศไทยนั้นเป็นประเทศที่ยึดถือแนวระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) และประเทศที่มีอิทธิพลในการวินิจฉัยความรับผิดชอบในทางอาญาของไทยเป็นอย่างมากก็คือ ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและประเทศฝรั่งเศส ซึ่งนักกฎหมายไทยต่างก็ได้รับอิทธิพลในการวินิจฉัยความผิดอาญามาจากทั้งทฤษฎีของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและทฤษฎีของประเทศฝรั่งเศสแต่ทั้งนี้ยังมีนักกฎหมายไทยบางกลุ่มที่อธิบายโครงสร้างความผิดอาญาโดยมีแนวคิดที่นำเหตุยกเว้นโทษทั้งหมดมารวมไว้ในโครงสร้างความผิดอาญาอีกด้วย

¹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา

ในประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ 10 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกายนั้น ได้บัญญัติ ความผิดฐานเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้ไว้ 2 มาตรา คือ มาตรา 294² การเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้ ระหว่างบุคคลตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปเป็นเหตุให้บุคคลถึงแก่ความตาย และมาตรา 299³ การเข้าร่วมใน การชุลมุนต่อสู้ระหว่างบุคคลตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปเป็นเหตุให้บุคคลได้รับอันตรายสาหัส โดยทั้ง 2 มาตรานี้มีหลักเกณฑ์องค์ประกอบความผิดเหมือนกัน จะแตกต่างกันเฉพาะในมาตรา 294 เป็นเหตุ ให้บุคคลถึงแก่ความตาย ส่วนมาตรา 299 เป็นเหตุให้บุคคลได้รับอันตรายสาหัสเท่านั้น และทั้ง 2 มาตราได้บัญญัติการกระทำที่เป็นข้อยกเว้นที่ผู้กระทำให้ไม่ต้องรับโทษไว้ในวรรคสอง กล่าวคือ หาก ผู้ที่เข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้สามารถนำสืบแสดงได้ว่าตนเองได้กระทำไปเพื่อ 1) ห้ามการ ชุลมุนต่อสู้ นั้น หรือ 2) เพื่อป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ โดยข้อยกเว้นทั้ง 2 ประการนี้ หน้าที่พิสูจน์จะตกอยู่แก่ฝ่ายที่อ้างขึ้นมาเพื่อให้ตนพ้นความผิดนั่นเอง

โดยหากทำการพิจารณาความผิดฐานเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้ของไทยทั้ง 2 มาตรา ตาม โครงสร้างความผิดอาญาแบบต่างๆ คือ โครงสร้างความผิดอาญาของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐ เยอรมนีและโครงสร้างความผิดอาญาของประเทศฝรั่งเศสแล้ว จะพบว่า การกระทำที่เป็นข้อยกเว้น ที่ผู้กระทำให้ไม่ต้องรับโทษในวรรคสองของฐานความผิดดังกล่าว คือ การห้ามการชุลมุนต่อสู้และการ ป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายนั้นโดยหลักแล้วย่อมเป็นการกระทำที่ไม่มีความผิด เนื่องจาก เมื่อทำ การวินิจฉัยการกระทำทั้งสองประการตาม โครงสร้างความผิดอาญาแล้วจะพบว่าเป็นการกระทำที่ ไม่ครบโครงสร้างความผิดอาญา จึงทำให้การกระทำดังกล่าวไม่มีความผิด ซึ่งผลจากการวินิจฉัย ตาม โครงสร้างความผิดอาญานี้แตกต่างกับความผิดฐานเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้ที่บัญญัติให้ผล จาก การกระทำทั้งสองกรณีเป็นความผิดแต่กฎหมายยกเว้นโทษให้ โดยสามารถพิจารณากรณี ดังกล่าวตามโครงสร้างความผิดอาญาได้ดังนี้ คือ

² ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 294 บัญญัติว่า “ผู้ใดเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้ระหว่างบุคคลตั้งแต่ สามคนขึ้นไป และบุคคลหนึ่งบุคคลใดไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เข้าร่วมในการนั้นหรือไม่ ถึงแก่ความตายโดยการกระทำ ในการชุลมุนต่อสู้ นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้ที่เข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้ นั้นแสดงได้ว่า ได้กระทำไปเพื่อห้ามการชุลมุนต่อสู้ นั้น หรือเพื่อ ป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ.”

³ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 299 บัญญัติว่า “ผู้ใดเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้ระหว่างบุคคลแต่สาม คนขึ้นไป และบุคคลหนึ่งบุคคลใดไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เข้าร่วมในการนั้นหรือไม่ รับอันตรายสาหัสโดยการกระทำใน การชุลมุนต่อสู้ นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้ที่เข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้ นั้นแสดงได้ว่า ได้กระทำไปเพื่อห้ามการ ชุลมุนต่อสู้ นั้น หรือเพื่อ ป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ.”

กรณีของการห้ามการชดเชยต่อผู้อื่น เจตนาที่แท้จริงของผู้กระทำ คือ ต้องการระงับหรือยุติการชดเชยต่อผู้อื่น การกระทำดังกล่าวจึงขาดเจตนาในการเข้าร่วมชดเชยต่อผู้อื่น ถือเป็น การขาดเจตนาซึ่งเป็นองค์ประกอบที่กฎหมายบัญญัติ ดังนั้น การกระทำจึงไม่เป็นความผิด

ส่วนกรณีของการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายนั้น เมื่อทำการพิจารณา “การป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย” ตาม โครงสร้างความคิดอาญาแล้ว จะพบว่าการกระทำดังกล่าวถือเป็นเหตุหนึ่งซึ่งผู้กระทำมีอำนาจกระทำได้และเป็นเหตุยกเว้นความผิด ดังนั้นผู้กระทำจึงไม่มีความผิดหาใช่มีความผิดแต่กฎหมายยกเว้นโทษให้แต่อย่างใด นอกจากนี้ยังพบว่าความผิดฐานเข้าร่วมในการชดเชยต่อผู้อื่นทั้ง 2 มาตรา นั้นได้ใช้คำว่า “ป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย” เช่นเดียวกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68⁴ โดยตามมาตรา 68 ได้บัญญัติให้ผู้ทำการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายนั้นไม่มีความผิด ต่างจากความผิดฐานเข้าร่วมในการชดเชยต่อผู้อื่นที่ได้บัญญัติให้ผู้ทำการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายนั้นไม่ต้องรับโทษ ดังนั้น เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่าบทบัญญัติทั้ง 3 มาตรา คือ มาตรา 68 มาตรา 294 และ มาตรา 299 นั้น แม้กฎหมายจะใช้คำว่า “ป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย” เช่นเดียวกันแต่กลับบัญญัติผลในทางกฎหมายออกมาแตกต่างกันซึ่งอาจทำให้ผู้ใช้กฎหมายเกิดความสับสนได้

การกระทำที่ไม่เป็นความผิดกับการกระทำที่เป็นความผิดแต่กฎหมายยกเว้นโทษให้ นั้น ไม่ได้ส่งผลต่อความรับผิดชอบทางอาญาที่ต่างกันเท่านั้นแต่ยังส่งผลไปถึงความรับผิดชอบทางแพ่งอีกด้วย เนื่องจากการกระทำที่ไม่เป็นความผิดส่งผลให้ผู้กระทำไม่มีความผิดอาญาและไม่ต้องรับโทษทั้งทางอาญาและทางแพ่ง แต่การกระทำที่เป็นความผิดแต่กฎหมายยกเว้นโทษให้ นั้นเป็นเพียงเหตุให้ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษทางอาญาเท่านั้น แต่ยังคงมีความรับผิดชอบทางอาญาอยู่และยังคงต้องรับผิดชอบในทางแพ่งอีกด้วย ดังนั้นในกรณีนี้ผู้เขียนจึงเห็นว่าความผิดฐานเข้าร่วมในการชดเชยต่อผู้อื่นของไทย คือ บทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 294 และมาตรา 299 ควรได้รับการแก้ไขให้ถูกต้องและเหมาะสมตามหลักการวินิจฉัยความผิดตาม โครงสร้างความคิดอาญาต่อไป

หากเราพิจารณาสภาพสังคมไทยในปัจจุบันแล้วจะพบว่าปัญหาที่มีความสำคัญและสมควรได้รับการแก้ไขอย่างยิ่งประการหนึ่ง คือ ปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มนักเรียนนักศึกษาต่างสถาบันยกพวกตีกันนั่นเอง ซึ่งปัญหาเหล่านี้เพิ่มสูงขึ้นมากในปัจจุบัน โดยจากสถิติการรับแจ้งเหตุของกองบัญชาการตำรวจนครบาล พบว่าในปีพ.ศ. 2551 มีสถิติการแจ้งเหตุนักเรียนทะเลาะวิวาทรวม

⁴ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 บัญญัติว่า “ผู้ใดจำต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่น ให้พ้นภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุรร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายและเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง ถ้าได้กระทำพอสมควร แก่เหตุ การกระทำนั้นเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่มีความผิด.”

639 ครั้ง ปีพ.ศ. 2552 มีตัวเลขรับแจ้งเหตุจำนวนสูงถึง 2,619 ครั้ง ปีพ.ศ. 2553 พบว่าเพียงครึ่งปีมีการแจ้งเหตุวิวาททะเลาะวิวาทของนักเรียนเข้ามาถึง 881 ครั้ง ส่วนในปีพ.ศ. 2554 มีการทำสถิติตลอดทั้งปีไว้ว่ามีคนตายถึง 26 ศพ⁵ ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้มักก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนโดยรวม ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบต่อกลุ่มบุคคลผู้กระทำเองหรือบุคคลภายนอกที่อาจถูกลูกหลงจากการกระทำดังกล่าวทำให้เกิดความสูญเสียในทางทรัพย์สินหรือได้รับบาดเจ็บทางร่างกายและในบางกรณีอาจถึงแก่ความตายอีกด้วย ซึ่งท้ายที่สุดผลที่เกิดจากการกระทำนี้ยังส่งผลกระทบต่อครอบครัวที่อยู่เบื้องหลังของบุคคลเหล่านั้นที่จะต้องสูญเสียบุคคลในครอบครัวอันเป็นที่รักและส่งผลกระทบต่อประเทศชาติที่จะต้องสูญเสียบุคลากรที่จะใช้ในการพัฒนาประเทศอีกด้วย โดยหากเราพิจารณาความผิดที่จะนำมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดในกรณีดังกล่าวแล้วจะพบว่าความผิดฐานหนึ่งที่มีคนนำมาใช้ก็คือ ความผิดฐานเข้าร่วมในการชุมนุมต่อสู้นั่นเอง เนื่องจากการยกพวกตีกันดังกล่าวกลุ่มนักเรียนนักศึกษามักรวมตัวกันมาก่อเหตุเป็นจำนวนมาก ทำให้หากในเหตุการณ์นั้นมีบุคคลได้รับบาดเจ็บหรือถึงแก่ความตายก็จะระบุตัวผู้ลงมือกระทำได้ยาก จึงจำเป็นต้องนำความผิดฐานนี้มาใช้พิจารณาเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด เพราะความผิดฐานนี้บัญญัติเอาผิดกับผู้ที่เข้าร่วมในการชุมนุมต่อสู้นั่นเอง

ความผิดฐานเข้าร่วมในการชุมนุมต่อสู้นี้มีคุณธรรมทางกฎหมาย คือ ภัยอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกายแล้วแต่กรณี โดยจัดเป็น “ความผิดที่เป็นการก่ออันตราย” ซึ่งเป็นการก่ออันตรายที่เห็นประจักษ์ เนื่องจากการชุมนุมต่อสู้นี้เป็นการก่อหรือเพิ่มอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกายของบุคคล โดยกฎหมายบัญญัติความผิดฐานนี้ขึ้นมาก็เพราะประสงค์ที่จะไม่ให้อันตรายเกิดขึ้นจึงบัญญัติความผิดฐานนี้ขึ้นเพื่อป้องกันอันตรายไว้ก่อน จึงอาจกล่าวได้ว่าวัตถุประสงค์ในการลงโทษของความผิดฐานนี้เป็นการลงโทษเพื่อข่มขู่ให้ผู้ที่คิดจะกระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวต่อการลงโทษเพื่อที่จะได้ไม่กล้ากระทำความผิดและป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ

อย่างไรก็ตามเนื่องจากความผิดฐานนี้ได้บัญญัติลงโทษไว้เพียง 2 กรณีเท่านั้น คือ กรณีการเข้าร่วมในการชุมนุมต่อสู้นี้เป็นเหตุให้บุคคลถึงแก่ความตายและกรณีเป็นเหตุให้บุคคลได้รับอันตรายสาหัส ดังนั้น หากในการชุมนุมต่อสู้นั้นไม่มีบุคคลถึงแก่ความตายหรือได้รับอันตรายสาหัสแต่มีเพียงบุคคลได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจเท่านั้นก็จะไม่สามารถใช้ความผิดฐานเข้าร่วม

⁵ อังธพาลเต็มเมือง ช่างกลตีกัน จะตายอีกกี่ศพ. (2555, 15 มิถุนายน). ASTV ผู้จัดการ. สืบค้นเมื่อ 26 มิถุนายน 2555, จาก <http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=955000073216>.

ในการชดเชยต่อผู้ลงโทษได้ ทำให้จะต้องนำมาตรา 295⁶ มาใช้ในการวินิจฉัยความผิด ซึ่งหากต้องใช้มาตรา 295 ในการพิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิดแล้วพบว่าอาจก่อให้เกิดปัญหาในการวินิจฉัยความผิดตามมา เพราะการที่จะใช้มาตรา 295 ลงโทษผู้ที่เข้าร่วมในการชดเชยต่อผู้ได้จะต้องเป็นกรณีที่สามารถระบุตัวผู้กระทำการทำร้ายได้เท่านั้น โดยจะลงโทษได้เฉพาะผู้ที่ลงมือทำร้ายเท่านั้น แต่ไม่สามารถลงโทษผู้ที่เข้าร่วมในการชดเชยต่อผู้ได้ทุกคน เนื่องจาก ความผิดตามมาตรา 295 นั้นจะต้องพิจารณาที่เจตนาของผู้กระทำด้วย กล่าวคือ ผู้กระทำจะต้องมีเจตนาทำร้าย ซึ่งต่างจากความผิดฐานเข้าร่วมในการชดเชยต่อผู้ที่ถูกกฎหมายลงโทษผู้เข้าร่วมในการชดเชยต่อผู้ทุกคน โดยผู้ที่ไม่ต้องมีเจตนาทำร้ายผู้ใดโดยเฉพาะ โดยกฎหมายถือว่าเพียงแต่ได้เข้าร่วมในการชดเชยต่อผู้เท่านั้นก็มีความผิดแล้ว นอกจากนี้หากพิจารณาระวางโทษของมาตรา 295 ก็พบว่ามิระวางโทษที่สูงกว่ามาตรา 299 ซึ่งเป็นกรณีชดเชยต่อผู้ที่เป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัสเสียอีก ทำให้หากจะใช้มาตรา 295 ลงโทษผู้เข้าร่วมในการชดเชยต่อผู้เป็นเหตุให้บุคคลได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจโดยผู้จำเป็นต้องรับโทษหนักกว่ากรณีเป็นอันตรายสาหัสย่อมเป็นการไม่ถูกต้อง จึงเป็นเหตุผลให้ไม่สามารถใช้มาตรา 295 ลงโทษผู้ที่เป็นเพียงผู้เข้าร่วมชดเชยต่อผู้ทุกคนที่ไม่ได้เป็นผู้ลงมือทำร้ายได้

จากที่กล่าวมานี้ทำให้หากเกิดการชดเชยต่อผู้ที่เป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจแก่บุคคลขึ้นและไม่สามารถหาตัวผู้ลงมือกระทำการทำร้ายร่างกายได้นั้น อาจก่อให้เกิดปัญหาในการพิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิดของศาลได้ เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติที่จะนำมาปรับใช้กับกรณีนี้ได้โดยตรงดังเช่นที่ปรากฏในคำพิพากษาฎีกาที่ 942/2507⁷ เป็นต้น หรือในบางกรณีผู้ที่เข้าร่วมในการชดเชยต่อผู้ทุกคนรวมทั้งผู้ที่เป็นผู้ทำร้ายด้วยก็อาจมีความผิดตามมาตรา 372⁸

⁶ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 บัญญัติว่า “ผู้ใดทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ.”

⁷ คำพิพากษาฎีกาที่ 942/2507 บรรยายฟ้องว่า จำเลยที่ 1 ถึงที่ 4 ฝ่ายหนึ่ง และจำเลยที่ 5 ถึงที่ 7 กับพวกอีกฝ่ายหนึ่ง บังอาจสมรู้ใจเข้าใช้กำลังชกต่อยเตะถีบทำร้ายร่างกายซึ่งกันและกัน จนจำเลยที่ 3 กับที่ 5 บาดเจ็บ ดังนี้ เห็นได้ว่า โจทก์ไม่ได้บรรยายว่าจำเลยคนใดทำร้ายใคร และถือไม่ได้ว่าโจทก์ฟ้องว่าจำเลยแต่ละฝ่ายต่างร่วมกันมากระทำความผิดฟ้องโจทก์จึงเป็นฟ้องฐานทำร้ายร่างกายในการชดเชยต่อผู้ระหว่างบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไป ซึ่งเมื่อไม่ปรากฏว่ามีบุคคลถึงตายหรือได้รับอันตรายสาหัส โดยการกระทำการชดเชยต่อผู้กันตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 294 หรือ 299 แล้ว แม้จำเลยให้การรับสารภาพ ก็ลงโทษจำคุกไม่ได้. สืบค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2555, จาก <http://www.deka2007.supremecourt.or.th/deka/web/searchlist.jsp>.

⁸ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 372 บัญญัติว่า “ผู้ใดทะเลาะกันอย่างอื้ออึงในทางสาธารณะหรือสาธารณสถาน หรือกระทำโดยประการอื่นใดให้เสียความสงบเรียบร้อย ในทางสาธารณะหรือสาธารณสถาน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท.”

หรือมาตรา 379⁹ ซึ่งเป็นความผิดลหุโทษที่มีระวางโทษเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยการชุลมุนต่อสู้นั้นเป็นเหตุการณ์ที่มีการชุลมุนต่อสู้อย่างสับสนวุ่นวาย ย่อมเป็นการยากที่จะหาพยานหลักฐานว่าใครเป็นผู้ทำร้ายใคร อย่างไร จึงมีความเป็นไปได้สูงที่จะไม่สามารถหาผู้ที่ลงมือทำร้ายร่างกายได้¹⁰ และการที่จะให้ทุกคนที่เข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้อันได้รับโทษเพียงเล็กน้อยย่อมไม่สามารถที่จะข่มขู่ให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวที่จะไม่กระทำความผิดได้ เนื่องจากโทษที่ได้รับนั้นเบาไปและไม่ได้สัดส่วนกับความเสียหายที่เกิดขึ้น อีกทั้งการที่จะให้ผู้เข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้อันต้องรับโทษ เนื่องจาก ไม่มีฐานความผิดที่จะนำมาปรับใช้กับกรณีนี้ได้โดยตรงย่อมเป็นการไม่ยุติธรรมกับผู้เสียหาย ประกอบกับปัจจุบันสังคมไทยมีปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มนักเรียนนักศึกษาขกพวกตีกันเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้น จึงสมควรที่จะมีการบัญญัติกฎหมายเพื่อเอาผิดกับผู้เข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้อันเป็นเหตุให้บุคคลได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจอีกกรณีหนึ่งเพื่อเป็นการปรามให้ผู้ที่จะกระทำความผิดมีความยับยั้งชั่งใจคิดถึงโทษที่ตนต้องได้รับจากการกระทำผิดก่อนที่จะลงมือกระทำความผิดนั่นเอง

จากที่กล่าวมาแล้วว่าปัญหากลุ่มนักเรียนนักศึกษาขกพวกตีกันมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้น ปัจจุบันยังพบว่าบ่อยครั้งมีการนำเอาอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดเข้ามาใช้เป็นอาวุธในการวิวาทต่อสู้อีกด้วย ซึ่งการใช้อาวุธดังกล่าวนี้ย่อมสามารถก่อให้เกิดอันตรายต่อทรัพย์สินและชีวิตร่างกายของประชาชนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากอาวุธดังกล่าวมีอำนาจสูงในการทำลายจึงสามารถก่อให้เกิดความเสียหายได้เป็นวงกว้างและอาจส่งผลให้จำนวนผู้ที่ได้รับบาดเจ็บหรือถึงแก่ความตายจากการชุลมุนต่อสู้อันมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นด้วย ผู้เขียนเห็นว่าการชุลมุนต่อสู้อันมีการใช้อาวุธร้ายแรงดังกล่าวนี้ถือเป็นการกระทำที่สร้างความหวาดกลัวให้แก่ประชาชนเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังเป็นการก่ออันตรายในวงกว้างโดยสามารถก่อให้เกิดอันตรายต่อทรัพย์สินและชีวิตร่างกายของประชาชนได้เป็นอย่างมากและรวดเร็ว กล่าวคือ อาจทำให้การชุลมุนต่อสู้นั้นมีบุคคลถึงแก่ความตายหรือได้รับบาดเจ็บได้ง่ายขึ้นและรวดเร็วกว่าการชุลมุนต่อสู้อันไม่มีการใช้อาวุธดังกล่าว และอาจทำให้มีจำนวนผู้ที่ได้รับความเสียหายเพิ่มมากขึ้นด้วย จึงเป็นการสมควรที่จะบัญญัติให้กรณีดังกล่าวเป็นเหตุเพิ่มโทษให้ผู้เข้าร่วมชุลมุนต่อสู้อันมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดได้รับโทษหนักขึ้น กล่าวคือ ควรบัญญัติให้ผู้เข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้อันมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดนั้น ได้รับโทษหนักขึ้นกว่ากรณี

⁹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 379 บัญญัติว่า “ผู้ใดชักหรือแสดงอาวุธในการวิวาทต่อสู้อันต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ.”

¹⁰ เจตนารมณ์ในการร่างความคิดเกี่ยวกับการชุลมุนต่อสู้อันกฎหมายไทย ได้ปรากฏอยู่ที่หมายเหตุในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ความว่า การวิวาทต่อสู้อันทำร้ายกันชุลมุนมีมากในประเทศไทย และมักจะหาพยานยากที่จะพิสูจน์ว่าผู้ใดทำร้ายใคร อย่างไร จึงต้องมีบทบัญญัติรวมลงโทษผู้ที่ร่วมในการวิวาท.

กฎหมายบัญญัติไว้ ทั้งนี้เพื่อให้โทษที่ผู้กระทำจะได้รับมีความเหมาะสมกับปริมาณความร้ายแรงของความเสียหายที่อาจเกิดมากขึ้นจากการใช้อาวุธดังกล่าวนั่นเอง

จากเหตุผลที่กล่าวมา ผู้เขียนมีความเห็นว่าความผิดฐานเข้าร่วมในการชุมนุมต่อสู้ของ ไทย คือ บทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 294 และมาตรา 299 สมควรได้รับการแก้ไข เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของการวินิจฉัยความผิดอาญาตามโครงสร้าง ความผิดอาญาและบทบัญญัติทั่วไปในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 กล่าวคือ บทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวควรตัดข้อความในวรรคสองที่บัญญัติว่า “ถ้าผู้ที่เข้าร่วมในการชุมนุมต่อสู้ นั้น แสดงได้ว่า ได้กระทำไปเพื่อห้ามการชุมนุมต่อสู้ นั้น หรือเพื่อป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้น ไม่ ต้องรับโทษ” ออกไปจากบทบัญญัติ เนื่องจากหากยังคงบัญญัติข้อความนี้ไว้ก็จะเป็นการไม่ถูกต้อง ตามหลักการวินิจฉัยความผิดอาญาตามโครงสร้างความผิดอาญา เพราะ หากนำเอาการกระทำที่เป็น “การห้ามการชุมนุมต่อสู้” และ “การป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย” มาวินิจฉัยตามโครงสร้าง ความผิดอาญา และเมื่อพิจารณาบทบัญญัติทั่วไปเกี่ยวกับการป้องกัน โดยชอบด้วยกฎหมายใน มาตรา 68 แล้วย่อมถือว่าการกระทำทั้ง 2 ประการไม่เป็นความผิด หากใช้เป็นการกระทำที่เป็น ความผิดแต่กฎหมายยกเว้นโทษให้แต่อย่างใด

ประการต่อมาผู้เขียนเห็นว่าประมวลกฎหมายอาญาควรเพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการ ชุมนุมต่อสู้ที่เป็นเหตุให้บุคคลได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจเข้ามาในความผิดฐานเข้าร่วมในการ ชุมนุมต่อสู้อีกกรณีหนึ่งด้วย โดยทำการกำหนดระวางโทษให้เหมาะสมและลดหลั่นลงมาจากกรณี การเข้าร่วมชุมนุมต่อสู้ที่เป็นเหตุให้บุคคลได้รับอันตรายสาหัสตามมาตรา 299 แต่ทั้งนี้ระวางโทษ ดังกล่าวก็จะต้องน้อยกว่าระวางโทษในความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา 295 ด้วย โดยหาก รู้ตัวผู้ลงมือทำร้ายแล้วผู้นั้นก็ต้องมีความผิดตามมาตรา 295 อีกฐานหนึ่ง

นอกจากนี้ผู้เขียนเห็นว่าในกรณีที่พบว่าการชุมนุมต่อสู้นั้นมีผู้เข้าร่วมชุมนุมต่อสู้ที่มี หรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดซึ่งมีอำนาจร้ายแรงสามารถก่อให้เกิดความเสียหายได้เป็นวงกว้าง ควรถือว่ากรณีดังกล่าวเป็นเหตุเพิ่มโทษให้ผู้เข้าร่วมในการชุมนุมต่อสู้ที่มีหรือใช้อาวุธดังกล่าวต้อง รับโทษหนักขึ้นกว่าที่กฎหมายบัญญัติ เพื่อให้โทษที่ผู้กระทำความผิดได้รับมีความเหมาะสมกับ ปริมาณความรุนแรงของความเสียหายที่อาจเกิดมากขึ้นจากการใช้อาวุธดังกล่าวนั่นเอง โดยผู้เขียน เห็นว่าหากกฎหมายมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติกรณีการเข้าร่วมในการชุมนุมต่อสู้เป็นเหตุให้บุคคล ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจและทำการบัญญัติให้ผู้เข้าร่วมชุมนุมต่อสู้ที่มีหรือใช้อาวุธปืนหรือ วัตถุระเบิดต้องรับโทษหนักขึ้นกว่าที่กฎหมายบัญญัติดังกล่าวข้างต้นนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม ในการช่วยปรามและข่มขู่ผู้ที่คิดจะกระทำความผิดให้เกิดความเกรงกลัวที่จะต้องถูกลงโทษทำให้ ไม่กล้ากระทำความผิดซึ่งย่อมเป็นการช่วยลดอันตรายที่จะเกิดขึ้นในสังคมและทำให้สังคมไทยมี ความสงบสุขต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงแนวความคิด ความหมาย ความเป็นมา และวิวัฒนาการของความคิดฐานเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้
2. เพื่อศึกษาการวินิจฉัยความรับผิดชอบทางอาญาตามโครงสร้างความคิดอาญาในระบบกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ อังกฤษ ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศฝรั่งเศส
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เหตุที่ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษในบทบัญญัติวรรคสองของความคิดฐานเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้ตามหลักเกณฑ์การวินิจฉัยความรับผิดชอบทางอาญาตามโครงสร้างความคิดอาญาของอังกฤษ ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศฝรั่งเศส
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงความคิดฐานเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้ให้สามารถใช้บังคับกับสังคมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนเพื่อควบคุมอาชญากรรมและลดอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับประชาชน

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

ความคิดฐานเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้ มาตรา 294 และมาตรา 299 บัญญัติให้ผู้กระทำการห้ามการชุลมุนต่อสู้และป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายไม่ต้องรับโทษ ซึ่งหากนำการกระทำดังกล่าวมาวินิจฉัยตามโครงสร้างความคิดอาญาและบทบัญญัติทั่วไปในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 พบว่าเป็นการกระทำที่ไม่มีความผิดหาใช่เป็นการกระทำที่มีความผิดแต่กฎหมายยกเว้นโทษ และด้วยเหตุที่กฎหมายบัญญัติเอาผิดแก่ผู้เข้าร่วมชุลมุนต่อสู้ไว้เพียง 2 กรณีเท่านั้น คือ กรณีการชุลมุนต่อสู้นั้นเป็นเหตุให้บุคคลถึงแก่ความตายและกรณีเป็นเหตุให้บุคคลได้รับอันตรายสาหัส จึงทำให้หากเกิดการชุลมุนต่อสู้ที่เป็นเพียงเหตุให้บุคคลได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจขึ้น อาจเป็นปัญหาในการพิจารณาคดีของศาลได้ เนื่องจาก ไม่มีบทบัญญัติที่จะนำมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด อีกทั้งการชุลมุนต่อสู้มักเกิดขึ้นในที่สาธารณะหากมีการใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดย่อมเป็นการเพิ่มความรุนแรงของความเสียหายและก่อให้เกิดอันตรายแก่ประชาชนเป็นวงกว้าง

ดังนั้น ความคิดฐานเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้สมควรได้รับการแก้ไข โดยตัดข้อความในวรรคสองของมาตรา 294 และมาตรา 299 ออกไปจากบทบัญญัติ และควรเพิ่มเติมบทบัญญัติให้ครอบคลุมถึงการเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้ที่เป็นเหตุให้บุคคลได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจอีกทั้งควรบัญญัติให้ผู้เข้าร่วมชุลมุนต่อสู้ที่มีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดต้องรับโทษหนักขึ้นกว่าที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้เพื่อให้โทษที่ผู้กระทำจะต้องได้รับมีความเหมาะสมกับความเสียหายที่เกิดขึ้น ตลอดจนเพื่อเป็นการปรามและข่มขู่ผู้ที่คิดจะกระทำความผิดให้เกิดความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิดซึ่งจะเป็นการช่วยลดอันตรายที่จะเกิดขึ้นในสังคมและทำให้สังคมมีความสุขต่อไป

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาและวิเคราะห์ความผิควรรคฐานเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้ของไทยโดยวินิจฉัยเหตุ ยกเว้นความรับผิดชอบในวรรคสองของความผิควรรคฐานเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้ของไทยตามโครงสร้าง ความผิควรรคฐานและบทบัญญัติทั่วไปในประมวลกฎหมายอาญาว่าแท้จริงแล้วการกระทำดังกล่าวเป็น ความผิควรรคฐานหรือไม่ และวิเคราะห์การเพิ่มเติมบทบัญญัติความผิควรรคฐานในกรณีการเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้ ที่เป็นเหตุให้บุคคลได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ รวมถึงวิเคราะห์การเพิ่มเติมบทบัญญัติให้ ผู้เข้าร่วมชุลมุนต่อสู้ที่มีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดได้รับโทษหนักขึ้นกว่าที่กฎหมายบัญญัติ รวมทั้งศึกษาถึงหลักกฎหมายต่างประเทศในเรื่องการชุลมุนต่อสู้

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาจะทำในรูปแบบวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาจากตัวบท กฎหมาย หนังสือ บทความ เอกสารวิจัย วิทยานิพนธ์ สื่อสารสนเทศ ทั้งของประเทศไทยและของ ต่างประเทศ เพื่อรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์หาข้อสรุปและแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงแนวความคิด ความหมาย ความเป็นมา และวิวัฒนาการของความผิควรรคฐานเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้
2. ทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ในการวินิจฉัยความรับผิดชอบทางอาญาตามโครงสร้างความผิควรรคฐาน ในระบบกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ อังกฤษ ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศ ฝรั่งเศส
3. ทำให้ทราบถึงผลของการวินิจฉัยเหตุที่ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษในบทบัญญัติวรรคสองของความ ผิควรรคฐานเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้ของไทยตามหลักเกณฑ์การวินิจฉัยความรับผิดชอบทางอาญาตาม โครงสร้างความผิควรรคฐานของอังกฤษ ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและประเทศฝรั่งเศส
4. เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติความผิควรรคฐานเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้โดย กำหนดความรับผิดชอบเพิ่มเติมรวมทั้งกำหนดบทเพิ่มโทษให้ความผิควรรคฐานนี้สามารถใช้อย่างกับ สังคมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนเพื่อเป็นการควบคุมอาชญากรรมและลดอันตรายที่จะ เกิดขึ้นกับประชาชน